

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Сиваської
загальноосвітньої школи
I – III ступенів № 2

_____ Н. П. Крупа

31 липня 2020 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Сиваської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 2

Новотроїцької районної ради Херсонської області

1 – 4 класи

Схвалено на засіданні
педагогічної ради
Сиваської загальноосвітньої
школи I – III ступенів № 2
(протокол від 30.07. 2020 р. № 8)
Голова педагогічної ради
Директор ЗЗСО Н. П. Крупа

**Освітня програма
Сиваської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2
Новотроїцької районної ради Херсонської області
І ступеня**

Загальні положення

Освітня програма Сиваської загальноосвітньої школи І - ІІІ ступенів № 2 початкової освіти розроблена на виконання Закону України «Про освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р), Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87(у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688) (у1-3 класах), Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462 (у 4 класі).

Освітня програма школи І ступеня окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами початкової освіти обов'язкових результатів, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма Сиваської ЗОШ І – ІІІ ступенів № 2 освіти І ступеня розроблена на основі:

для 1-2 класів – Державного стандарту початкової освіти (2018), типових освітніх програм (наказ МОН від 08.10.2019 № 1272);

для 3 класу – Державного стандарту початкової освіти (2018), типових освітніх програм (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273) (додаток 1);

для 4 класу – Державного стандарту початкової загальної освіти (2011), типових освітніх програм (наказ МОН від 20.04.2018 № 407) (додаток 2)

У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Розділ I

Призначення школи I ступеня та засіб його реалізації

Сиваська загальноосвітня школа I – III ступенів № 2 є загальноосвітнім навчальним закладом (юридичною особою публічного права), який має круглу гербову печатку зі своїм найменуванням, штампи, бланки з власними реквізитами. Заклад є неприбутковою установою, яка утворена та зареєстрована в порядку, визначену законодавством. Форма власності – комунальна, підпорядкування – Міністерство освіти і науки України, мова навчання – українська.

Засновником Сиваської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 2 є Новотроїцька районна рада.

Основним засобом реалізації призначення закладу, відповідно до довідки АБ № 702253 з єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, є надання загальної середньої освіти і засвоєння здобувачами освіти обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм.

Переваги навчального закладу нового формату:

➤ для здобувачів освіти – рівні шанси сільських дітей на здобуття якісної освіти на рівні з дітьми міста, соціалізація, право вибору, освіта через демократію та права людини, відповідальність, доступ до якісних ресурсів, навички розв'язання конфліктів та нові можливості;

➤ для батьків – партнерство, відкритість, можливість впливати на рішення, активність та участь у створенні майбутнього;

➤ для вчителів – інтеграція в освітній простір демократичних підходів, партнерство та модернізація освітнього середовища;

➤ для громади – співпраця, розвиток критичного мислення, підвищення громадянської активності, відкриття нових можливостей для самоосвіти.

У своїй діяльності навчальний заклад керується Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Положенням про загальноосвітній навчальний заклад, іншими нормативно-правовими актами, власним Статутом, Концепцією «Нової української школи».

Концепція «Нової української школи» — це свого роду програма нововведень до середньої освіти у державі, яка має за мету створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті.

Формула нової школи складається з дев'яти ключових компонентів:

1. Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві.

2. Умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно.

3. Наскрізний процес виховання, який формує цінності.

4. Децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію.

5. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

6. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.

7. Нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя.

8. Справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти.

9. Сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу.

Освітня програма школи I ступеня спрямована на інтеграцію особистості в систему світової та національної культури, виховання духовності, культури спілкування та життя в соціумі. Введено курси за вибором «Культура добросусідства» і «Основи християнської етики».

У системі позакласної роботи освітній процес здійснюється таким чином, що дає можливість здобувачам освіти брати участь у роботі гуртків: ляльковий театр «Котигорошко», хор «Патріот», драматичний гурток «Вибрики» (молодша група), «Художня аплікація», «Умілі руки», танцювальний.

Розділ II

Опис «моделі» випускника школи I ступеня

Загальні риси:

Працелюбний, вольовий, уважний, старанний, емоційний, інтелектуальний.

Дитина з розвинутою мовою, мисленням, зоровою й слуховою пам'яттю, яка вміє рефлексувати, слухати й чути, мислити й володіти почуттям самоконтролю та самостійності.

Якісні характеристики:

Упевненість у собі, відчуття повноцінності, старанність, працелюбність, самостійність, дисциплінованість, емпатія, доброзичливість, комунікативність, мотивація досягнення успіху, соціальна мотивація (відповідальність, обов'язок), навчально-пізнавальні інтереси.

Модель компетентного випускника школи I ступеня

Соціальна компетентність:

- уміння безконфліктно співіснувати в колективі;
- вміння приймати рішення;
- вміння робити вибір;
- уміння спілкуватися.

Самоосвітня компетентність:

- самостійність у навчальній діяльності;
- володіння основними засобами самоконтролю;
- вміння переносити набуті знання в нестандартну ситуацію для розв'язання проблем;
- уміння зосереджуватися й підтримувати увагу.

Пізнавальна компетентність:

- рівень освіти повинен відповідати Державному стандарту початкової загальної освіти;
- вміння виділяти суттєві властивості, узагальнювати, робити висновки.

Особистісна компетентність:

- уміння працювати над розвитком індивідуальних здібностей;
- активність і самостійність у пізнавальній та соціальній діяльності;
- вміння аналізувати свої думки та дії.

Компетентне ставлення до свого здоров'я:

- рухова активність;
- емоційно-позитивне ставлення до навчання;
- фізична розвиненість.

Розділ III

Цілі та задачі освітнього процесу школи

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Завдання школи:

- забезпечити засвоєння здобувачами освіти обов'язкового мінімуму змісту початкової освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
- створити основу для адаптації здобувачів освіти до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формувати позитивну мотивацію школярів до навчальної діяльності;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів;
- сформувати в учнів такі ключові компетентності:
 - вільне володіння державною мовою;
 - математична компетентність;
 - компетентності у галузі природничих наук, технічних технологій;
 - інноваційність;
 - екологічна компетентність;
 - інформаційно-комунікаційна компетентність;
 - навчання впродовж життя;
 - громадянські та соціальні компетентності;
 - культурна компетентність;
 - підприємливість і фінансова грамотність.

Розділ IV

Навчальний план школи I ступеня та його обґрунтування

Навчальний план Сиваської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 2 з українською мовою навчання враховує основні вимоги Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Положення про загальноосвітній навчальний заклад, наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 року № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти» із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства освіти і науки № 624 від 06.06.2016, № 635 від 24.04.2017, № 955 від 10.07.2019 р., спрямований на реалізацію освітніх потреб особистості і суспільства та передбачає поступовий перехід на нову структуру і оновлений зміст загальної середньої освіти. Він зберігає наступність традицій вітчизняної школи і враховує сучасне соціальне замовлення на шкільну освіту.

У 2018 році рішенням педагогічної ради школи обрано для освітнього процесу у 1 класі Типову освітню програму закладу загальної середньої освіти, розроблену під керівництвом Савченко О. Я. Зміст цієї типової освітньої програми має потенціал для формування ключових компетентностей, враховано інтегрований характер компетентності, реалізацію внутрішньо-предметних, міжпредметних зв'язків, раціонально розподілено навчальні години на вивчення окремих предметів за освітніми галузями.

Навчальний план розраховано на роботу навчального закладу за 5-денним навчальним тижнем.

У змісті освіти виділено інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, у якій передбачено додаткові години на предмети інваріантної частини, курси за вибором, факультативні курси.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517, із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти № 572 від 09.10.2002, наказом Міністерства освіти і науки № 401 від 08.04.2016.

Гранично допустиме навантаження учнів, визначене освітньою програмою, відповідає санітарно-гігієнічним вимогам. Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів.

У школі I ступеня продовжується вивчення курсів за вибором «Основи християнської етики», «Культура добросусідства» по 0,5 години у 1-4 класах. На вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-4 класах передбачено по 2 години.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані школи I ступеня, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Позакласна та гурткова робота з учнями проводиться за їх бажанням, школярі можуть відвідувати позакласні і гурткові заняття згідно затвердженого графіка роботи шкільних гуртків, відвідувати навчальні консультації, брати участь у виховних заходах різних рівнів.

Індивідуальне навчання є однією з форм здобуття освіти і впроваджено в школі для забезпечення права учнів на здобуття повної загальної середньої освіти з урахуванням стану здоров'я, індивідуальних здібностей та обдарувань, організації навчання.

Відносини між школою та батьками учнів, які навчаються індивідуально на дому, урегульовано Положенням про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 року № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти» із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства освіти і науки № 624 від 06.06.2016, № 635 від 24.04.2017, № 955 від 10.07.2019 р., наказом МОН від 25.06.2018 р. № 693 «Про затвердження типової освітньої програми загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» із змінами (4 клас), наказом МОН від 26.07.2018 року № 814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (1-3 класи). Навчальний план індивідуального навчання учнів зберігає наступність традицій вітчизняної школи і враховує сучасне соціальне замовлення на шкільну освіту.

Індивідуальне навчання на дому учнів школи здійснюється педагогічними працівниками, які мають відповідну освіту. Їх склад та кількість відведених на індивідуальне навчання учнів годин затверджується наказом директора школи. Розклад навчальних занять на кожний семестр погоджується (письмово) з батьками учнів.

Ще однією формою здобуття освіти в школі є інклюзивне навчання. Це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у школі на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Інклюзивне навчання запроваджується відповідно до Конвенції ООН про права дитини та Конвенції ООН про права інвалідів, низки Указів Президента, Закону України «Про загальну середню освіту», Порядку організації інклюзивного навчання у ЗНЗ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872 та інших нормативних документів.

На підставі заяви батьків дитини з ООП, висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, наданого КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» Новотроїцької районної ради та за підтримки відповідного органу управління освітою у школі організовано класи з інклюзивним навчанням, створено необхідну матеріально-технічну та навчально-методичну базу, здійснено добір відповідних педагогічних працівників, обладнано інклюзивно-ресурсну кімнату.

У 2020 – 2021 навчальному році інклюзивне навчання організоване для учня 3 класу Шубіна Юрія Ігоровича. Затверджено години для проведення корекційно-розвиткових занять, які прописані у висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 01.07.2020 року № ІРЦ – 85340/2020/120652 Комунальної Установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Новотроїцької районної ради Херсонської області.

Передумовою у забезпеченні успішності навчання дитини з особливими освітніми потребами у ЗНЗ є індивідуалізація навчально-виховного процесу. Індивідуальне планування освітнього процесу має на меті:

- розроблення комплексної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами, що допоможе педагогічному колективу закладу пристосувати середовище до потреб дитини;

- надання додаткових послуг та форм підтримки у процесі навчання;

- організацію спостереження за динамікою розвитку учня.

Індивідуальна програма розвитку розробляється групою фахівців (заступник директора з навчально-виховної роботи, вчителі, асистент вчителя, психолог, вчитель-дефектолог та інші) із обов'язковим залученням батьків, або осіб, які їх замінюють, з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання дитини з особливими освітніми потребами. Вона містить загальну інформацію про учня, систему додаткових послуг, види необхідної адаптації та модифікації навчальних матеріалів, індивідуальну навчальну програму та за потреби індивідуальний навчальний план.

Оформлення та ведення відповідної документації покладається на асистента вчителя. Здійснюється психолого-педагогічне супроводження дітей з особливими освітніми потребами працівниками психологічної служби (практичним психологом, соціальним педагогом) та відповідними педагогічними працівниками.

Навчальні заняття з учнями не проводяться в канікулярні дні та вихідні дні, а також у дні, які визначено вважати вихідними днями 2020 – 2021 навчального року.

Навчальний план

для 1, 2, 3 класів Нової української школи

Сиваської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2 (І ступінь)

на 2020-2021 навчальний рік з українською мовою навчання

(Типова освітня програма, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко,
затверджена наказами МОН України від 08.10.2019 № 1272, № 1273)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у 1 класі	Кількість годин на тиждень у 2 класі	Кількість годин на тиждень у 3 класі
Інваріантний складник				
Мовно-літературна	Навчання грамоти	7		
	Українська мова		3,5	3,5 + 0,5
	Читання		3,5	
	Літературне читання			3,5 + 0,5
Іншомовна	Іноземна мова (англійська)	2	3	3
Математична	Математика	4	4	4
Я досліджую світ (природнича, громадянська, історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3	3
Технологічна	Дизайн і технології	1	1	1
Інформатична	Інформатика		1	1
Мистецька	Мистецтво	2	2	2
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3
Усього		22	24	24+1
Варіативний складник				
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять: Курс за вибором «Основи християнської етики» «Культура добросусідства»		1	1	2
		0,5	0,5	0,5
		0,5	0,5	0,5
Загальнорічна кількість навчальних годин		23	25	26
Гранично допустиме тижневе / річне навчальне навантаження учня		20 / 700	22/770	23/805
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23 / 805	25/875	26/910
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної та варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25	26

Навчальний план
 Сиваської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2 (І ступінь)
на 2020-2021 навчальний рік
з українською мовою навчання
 (Наказ МОН України від 20.04.2018 р. № 407, таблиця 1)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класі
		4 клас
Інваріантний складник		
Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)	Українська мова	7+1
	Іноземна мова (англійська)	2
Математика	Математика	4
Природознавство	Природознавство	2
Суспільствознавство	Я у світі	1
Мистецтво	Мистецтво	2
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура	3
Усього		24+1
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		2
Курси за вибором		
«Основи християнської етики»		0,5
«Культура добросусідства»		0,5
<i>Гранично допустиме навчальне навантаження на учня</i>		23
<i>Сумарна кількість навчальних годин інваріантної та варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)</i>		26

Розділ V

Особливості організації освітнього процесу та застосовуваних у ньому педагогічних технологій

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1-2 класи (адаптаційно-ігровий) і 3-4 класи (основний), починаючи з 2018 року, що враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливості забезпечити подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти складає 3500 годин/навчальний рік, а саме:

- для 1-х класів – 805 годин/навчальний рік,
- для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,
- для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,
- для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами 2-4-х класів визначено у Положенні про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженому наказом МОН України від 12.01.2016 року № 8 із змінами, внесеними наказами МОН України № 624 від 06.06.2016 р., № 635 від 24.04. 2017 р., № 955 від 10.07.2019 р.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової середньої освіти. Відповідно до Закону України «Про освіту» початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного різнобічного освоєння навколишньої дійсності та інше.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової середньої освіти за інших умов. Освітня програма школи I ступеня має корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для дітей з особливими потребами тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентного підходу до навчання, в основу якого покладено такі ключові компетентності:

- вільне володіння державною мовою;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, технічних технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;

- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності;
- культурна компетентність;
- підприємливість і фінансова грамотність.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, практичної спрямованості.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістовно-інформаційних, операційно - діяльнісних і організаційно-методичних, що сприяє посиленню пізнавального інтересу учнів до навчання і підвищенню рівня їхньої загальної культури, систематизації навчального матеріалу, формуванню наукового світогляду.

Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, логічна послідовність їх вивчення.

Освітню програму 1, 2, 3 класів (4 класу з 2021 року) укладено за такими освітніми галузями:

- мовно-літературна;
- іншомовна;
- математична;
- я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі);
- технологічна;
- інформатична;
- мистецька;
- фізкультурна.

Освітню програму 4 класу укладено за такими освітніми галузями:

- мови і літератури;
- математика;
- природознавство;
- суспільствознавство;
- мистецтво;
- технології;
- здоров'я і фізична культура.

Освітні галузі реалізуються через окремі предмети. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах. Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей.

Для кожної освітньої галузі визначено обов'язкові результати навчання здобувачів освіти, які є основою для їх подальшого навчання. Освітньою програмою визначено очікувані результати навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Мовно-літературна освітня галузь включає українську мову та літературу, мови та літератури національних меншин, іншомовну освіту.

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалити своє мовлення;

- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;

- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;

- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;

- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;

- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);

- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;

- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»;

2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання» або інтегрований курс цих навчальних предметів;

3 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання»;

4 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання».

Здобувач освіти: взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, висловлює думки, почуття, ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово, в режимі реального часу, дотримується норм літературної мови.

Метою іншомовної освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного

спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей та задоволення різних життєвих потреб здобувача освіти.

Здобувач освіти: сприймає інформацію, висловлену іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, та критично оцінює таку інформацію; розуміє прочитані іноземні тексти різних видів для отримання інформації або емоційного задоволення, використовує прочитану інформацію та критично оцінює її; надає інформацію, висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами усно, письмово та в режимі реального часу, використовуючи іноземну мову.

Метою математичної освітньої галузі є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної та інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання; розвиток мислення, здатності розпізнавати і моделювати процеси та ситуації з повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, а також здатності робити усвідомлений вибір.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такими змістовими лініями: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності; організації та виконання міжпредметних навчальних проектів, міні-досліджень тощо.

Здобувач освіти: досліджує ситуації і визначає проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів; моделює процеси і ситуації, розробляє стратегії (плани) дій для розв'язування різноманітних задач; критично оцінює дані, процес та результат розв'язання навчальних і практичних задач; застосовує досвід математичної діяльності для пізнання навколишнього світу.

Метою природничої освітньої галузі є формування компетентностей в галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічної та інших ключових компетентностей шляхом опанування знань, умінь і способів діяльності, розвитку здібностей, які забезпечують успішну взаємодію з природою, формування основи наукового світогляду і критичного мислення, становлення відповідальної, безпечної і природоохоронної поведінки здобувачів освіти у навколишньому світі на основі усвідомлення принципів сталого розвитку.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

➤ формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);

➤ виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

➤ розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

➤ створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина»(пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«Людина серед людей»(стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«Людина і природа»(пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Типова навчальна програма дає змогу вчителю самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості,

актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях

На основі Типової програми вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

Здобувач освіти: відкриває світ природи, набуває досвіду її дослідження, шукає відповіді на запитання, спостерігає за навколишнім світом, експериментує та створює навчальні моделі, виявляє допитливість та отримує радість від пізнання природи; опрацьовує та систематизує інформацію природничого змісту, отриману з доступних джерел, та представляє її у різних формах; усвідомлює розмаїття природи, взаємозв'язки її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, відповідально поводить себе у навколишньому світі; критично оцінює факти, поєднує новий досвід з набутим раніше і творчо його використовує для розв'язування проблем природничого характеру.

Метою інформатичної освітньої галузі є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформаційно-комунікаційної компетентності та інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання, здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту, навичок безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;

- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різноманітними засобами подання інформації;
- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацьовувати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів.

За результатами формування предметної компетентності випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

- доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію);
- опрацювання інформації;
- перетворення інформації із однієї форми в іншу;
- створення інформаційних моделей;
- оцінки інформації за її властивостями.

Здобувач освіти: знаходить, подає, перетворює, аналізує, узагальнює та систематизує дані, критично оцінює інформацію для розв'язання життєвих проблем; створює інформаційні продукти та програми для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них; усвідомлено використовує інформаційні і комунікаційні технології та цифрові пристрої для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творець та (або) споживач, а також самостійно опановує нові технології; усвідомлює наслідки використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримується етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії.

Метою технологічної освітньої галузі, навчання дизайну і технологіє розвитку особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без заподіяння йому шкоди, до використання технологій для власної самореалізації, культурного і національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-прикладному мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок застосовувати традиційні та сучасні технології, раціонально використовувати матеріали;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими змістовими лініями: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Здобувач освіти: втілює творчий задум у готовий виріб; дбає про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто його оточує; ефективно використовує природні матеріали, дбаючи про навколишній світ; практикує і творчо застосовує традиційні та сучасні ремесла.

Метою освітньої галузі суспільствознавство є формування громадянської та інших компетентностей, власної ідентичності та готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції на засадах демократії, поваги до прав і свобод людини, толерантного ставлення до оточуючих, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів.

Здобувач освіти: встановлює зв'язки між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснює значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат (подій); орієнтується у знайомому соціальному середовищі, долучається до його розвитку, пояснює вплив природи та діяльності людей на нього; працює з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналізує зміст джерел, критично оцінює їх; узагальнює інформацію з різних джерел, розповідаючи про минуле і сучасне; представляє аргументовані судження про відомі факти та історичних осіб, а також про події суспільного життя; має розвинуте почуття власної гідності, діє з урахуванням власних прав і свобод, поважає права і гідність інших осіб, протидіє проявам дискримінації та нерівного ставлення до особистості; усвідомлює себе громадянином України, аналізує культурно-історичні основи власної ідентичності, визнає цінність культурного розмаїття; дотримується принципів демократичного громадянства, бере активну участь у житті шкільної спільноти, місцевої громади.

Метою мистецької освітньої галузі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Реалізація поставленої мети здійснюється за змістовими лініями: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у

процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною*).

- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).

- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);

- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);

- формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);

- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей*);

- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*)

- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);

- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Здобувач освіти: виявляє художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва; пізнає мистецтво, інтерпретує художні образи, набуваючи емоційно-чуттєвого досвіду, виявляє ціннісне ставлення до мистецтва; пізнає себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво.

Метою фізкультурної освітньої галузі є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування соціальної та інших ключових фізкультурних компетентностей, стійкої мотивації здобувачів освіти до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-

оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

– виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

– розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;

– використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;

– формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;

– розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими змістовими лініями: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Здобувач освіти: регулярно займається руховою активністю, фізичною культурою та спортом; демонструє рухові вміння та навички та використовує їх у різних життєвих ситуаціях; добирає фізичні вправи для підвищення рівня фізичної підготовленості; дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності, керується правилами безпечної і чесної гри, уміє боротися, вигравати і програвати; усвідомлює значення фізичних вправ для здоров'я, емоційного задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальної взаємодії, дотримується правил особистої гігієни.

Метою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі є формування соціальної компетентності та інших ключових компетентностей, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності через особисту ідентифікацію, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, добробуту та сталого розвитку.

Здобувач освіти: дбає про особисте здоров'я і безпеку, реагує на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту; визначає альтернативи, прогнозує наслідки, ухвалює рішення з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб; робить аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналізує та оцінює наслідки і ризику; виявляє підприємливість та поводить етично для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту.

Основними формами організації освітнього процесу у початковій школі є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, квести, спектаклі тощо, які вчитель організовує у межах уроку або у позаурочний час.

На основі навчальної програми предмета/інтегрованого курсу вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу. Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя. Автономія вчителя забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах.

Освітній процес у початковій школі організовується за рахунок навчального часу інваріантної, варіативної складових. Програми інваріантного складника Базового навчального плану є обов'язковими для використання в загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності. Навчальний час, передбачений на варіативну складову, може бути використаний на предмети інваріантної складової, на проведення індивідуальних та групових занять, запровадження факультативів, курсів за вибором, індивідуальних занять та консультацій.

Змістовне наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до особливостей учнів матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення, народних традицій. Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення уроків, заходів;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Розділ VI

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для учнів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного школяра у навчанні, а визначення особистих результатів учнів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, вміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення учнів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3-4 – формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

В рамках навчальних програм подано: очікувані результати навчання (знаннєвий, діяльнісний, ціннісний компоненти); пропонований зміст предмета; реалізації в змісті предмета наскрізних змістових ліній; внесок предмета у формування ключових компетентностей (компетентнісний потенціал предмета).

Освітня програма школи забезпечує досягнення учнями результатів навчання, визначених Державним стандартом, і ключових компетенцій, визначених Законом України «Про освіту».

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 квітня 2011 р. № 329 та Орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 р. № 1222 з доповненнями, внесеними наказом МОН від 19.08.2016 р. № 1009.

Очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти, які мають особливі освітні потреби, пропонований зміст навчальних предметів, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН подано в переліку комплектів, навчальних програм для дітей з особливими освітніми потребами у таблиці 20, перелік корекційно-розвиткових програм, які мають гриф «Рекомендовано МОН України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН подано в переліку комплектів навчальних програм для дітей з особливими освітніми потребами Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН України від 25.06.2018 року № 693 із змінами, внесеними наказом МОН від 04.09.2018 № 968) (4 клас), наказом МОН від 26.07.2018 року № 814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (1- 3 класи).

Розділ VII
Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Перелік навчальних програм
(лист МОН України 1/9 – 394 від 22.07.2020 р.)

№ з/п	Назва навчальної програми	Класи	Розміщення	Затвердження
Програми Нової української школи				
1	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко	1 - 2	Сайт МОН	Наказ МОН від 08.10.19 № 1272
2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко	3 – 4	Сайт МОН	Наказ МОН від 08.10.19 № 1273
3	Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти	4	Сайт МОН	Наказ МОН від 20.04.18 № 407
Навчальні програми				
3	Українська мова. Навчальна програма для ЗНЗ 1 – 4 класи	4	Сайт МОН	Наказ МОН від 05.08.16 № 948
4	Літературне читання. Навчальна програма для ЗНЗ 2 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
5	Математика. Навчальна програма для ЗНЗ 1 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
6	Інформатика. Навчальна програма для ЗНЗ 2 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
7	Іноземні мови. Навчальні програми для 1 – 4 класів ЗНЗ	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
8	Природознавство. Навчальна програма для ЗНЗ 1 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
9	Я у світі. Навчальна програма для ЗНЗ 3 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
10	Основи здоров'я. Навчальна програма для ЗНЗ 1 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
11	Навчальна програма для ЗНЗ «Фізична культура. 1-4 класи»	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
12	Мистецтво. Навчальна програма для ЗНЗ 1 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
13	Трудове навчання. Навчальна програма для ЗНЗ 1 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
14	Російська мова. Навчальна програма для ЗНЗ 1 – 4 класи	4		Наказ МОН від 05.08.16 № 948
15	Програма спеціального інтегрованого курсу «Культура добросусідства» (авт. Колектив під керівництвом М. А. Араджіоні)	1 - 4		Лист ІМЗО №22,1/12- Г-334 від 07.06.19
16	Навчальна програма для ЗНЗ «Фізична культура» для дітей, які за станом здоров'я, віднесені до спеціальних медичних груп (авт. Майер В. І.)	1- 4	Ранок	Лист МОН від 05.10.2005 № 1/11-5812
17	Програма для ЗНЗ «Основи християнської	1 - 4	Свічадо	Лист МОН від

	етики», авт. кол. під керівн. Жуковського В. М.			16.07.2015 № 1/11-10027
<i>Індивідуальна та інклюзивна форма навчання</i>				
1	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для підготовчих, 1 – 4 класів спеціальних ЗНЗ для дітей з розумовою відсталістю (авт. Ковтун А. В., Кунникова О. О., та ін.)	Підг., 1 - 4	mon.gov .ua	2016
2	Комплект навчальних програм: «Укр. мова», «Українська література», «Математика», «Природознавство», «Я у світі», «Фізична культура», «Основи здоров'я», «Трудове навчання», «Музичне мистецтво», «Інформатика», «Образотворче мистецтво», «Соціально-побутове орієнтування» (за ред. Макарчук Н. О.) для дітей з інтелектуальними порушеннями	Підг., 1 - 4	mon.gov .ua	2014
3	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення з використанням методики ТАН-Содерберг» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних ЗНЗ для дітей з розумовою відсталістю (авт. Під кер. Заремби В. В.)	Підг., 1 - 4	mon.gov .ua	2016
4	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення для дітей з помірною розумовою відсталістю в процесі ознайомлення з природою» (авт. Хайдарова О. С., Блеч Г. О.)	Підг., 1 - 4	mon.gov .ua	2016
5	Комплект навчальних програм: «Укр. мова», «Літературне читання», «Іноземна мова», «Математика», «Природознавство», «Я у світі», «Фізична культура», «Основи здоров'я», «Трудове навчання», «Музичне мистецтво», «Сходінки до інформатики», «Образотворче мистецтво», «Соціально-побутове орієнтування» (за ред. Чеботарьової О. В.) для дітей із порушеннями опорно-рухового апарату	Підг., 1 - 4	mon.gov .ua	2014
6	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для підготовчих, 1 – 4 класів спеціальних ЗНЗ для дітей із порушеннями опорно-рухового апарату (авт. Остапенко Т. В., Авраменко Л. Ю., та ін.)	Підг., 1 - 4	mon.gov .ua	2016
7	Програма корекційно-розвиткової роботи «Корекція розвитку» (формування знань про довкілля засобами пізнавальних завдань) для підг., 3, 4 класу спеціальних ЗНЗ для дітей із порушеннями опорно-рухового апарату (авт. Гусак Т. О.)	Підг., 3-4	mon.gov .ua	2016
8	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення з використанням методики ТАН-Содерберг» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних ЗНЗ для дітей з розумовою відсталістю (авт. Під кер. Заремби В. В.)	Підг., 1 - 4	mon.gov .ua	2016

Перелік підручників

№	Клас	Контингент	Автор	Назва підручника	К-сть підручн	Рік
<i>Наказ МОН № 734 від 06.07.2018 р.</i>						
1	1	20	Вашуленко М.С.	Українська мова. Буквар Іч.	26	2018
2			Вашуленко М.С.	Українська мова. Буквар ІІч	26	2018
3			Карпюк О.	Англійська мова	26	2018
4			Бевз В.Г.	Математика	26	2018
5			Бібік Н.М.	Я досліджую світ Іч.	26	2018
6			Бібік Н.М.	Я досліджую світ ІІ ч.	26	2018
7			Рубля Т.Є.	Мистецтво	26	2018
8			Стус Т.В.	Хрест. сучасної укр. лігерат., 1 – 2 класи	42	2016, 2018
<i>Наказ МОН № 407 від 28.03.2019 р.</i>						
1	2	22	Вашуленко М.С.	Українська мова та читання І ч.	29	2019
2			Вашуленко О.В.	Українська мова та читання ІІ ч.	26	2019
3			Листопад Н. П.	Математика	30	2019
4			Карпюк О.Д.	Англійська мова	26	2019
5			Бібік Н.М.	Я досліджую світ Іч.	27	2019
6			Корнієнко М. М.	Я досліджую світ ІІ ч.	27	2019
7			Масол Л. М.	Мистецтво	26	2019
<i>Наказ МОН № 271 від 21.02.2020 р.</i>						
1	3	17	Вашуленко М.С.	Українська мова та читання І ч.	26	2020
2			Вашуленко О.В.	Українська мова та читання ІІ ч.	26	2020
3			Листопад Н. П.	Математика І ч.	26	2020
4			Листопад Н. П.	Математика ІІ ч.	26	2020
5			Карпюк О.Д.	Англійська мова	26	2020
6			Бібік Н.М.	Я досліджую світ Іч.	26	2020
7			Корнієнко М. М.	Я досліджую світ ІІ ч.	26	2020
8			Масол Л. М.	Мистецтво	26	2020
9			Стус Т.В.	Хрестом. сучасн. укр. ліг-ри 3-4 класи	54	2016, 2018
<i>Наказ МОН № 777 від 20.07.2015 р.</i>						
1	4	24	Богданович М.В.	Математика	21	2015, 2016,2018
2			Савченко О.Я.	Лігературне читання	21	2015, 2018
3			Гільберг Т.Г.	Природознавство	21	2015, 2016,2018
4			Варзацька Л.О.	Українська мова	21	2015
5			Павич Н.М.	Трудове навчання	20	2015, 2016
6			Беденко М.В.	Я у світі	20	2015
7			Гнатюк О.В.	Основи здоров'я	20	2015
8			Карпюк О.Д.	Англійська мова	21	2015
9			Ломаковська Г.В.	Інформатика	21	2015, 2017
10			Масол Л.М.	Мистецтво	20	2015
11						

Додаток 1
до освітньої програми
школи I ступеня

Типовий навчальний план

Назва освітньої галузі	Класи	Кількість годин на рік				
		1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.	Разом
<i>Інваріантний складник</i>						
Мовно-літературна						
Іншомовна		315	350	350	350	1365
Математична		140	140	140	140	560
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)		105	105	105	105	420
Технологічна						
Інформатична		35	70	70	70	245
Мистецька		70	70	70	70	280
Фізкультурна*		105	105	105	105	420
Усього		770	840	840	840	3290
<i>Варіативний складник</i>						
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		35	35	70	70	210
Загальнорічна кількість навчальних годин		805	875	910	910	3500
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня		20/700	22/770	23/805	23/805	/3080
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		805	875	910	910	3500

**Навчальний план
для 4-х класів**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		2	3	4	Разом
Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)	Українська мова	7	7	7	21
	Російська мова	2	2	2	6
	Іноземна мова (англійська)	2	2	2	6
Математика	Математика	4	4	4	12
Природознавство	Природознавство	2	2	2	6
Суспільствознавство	Я у світі		1	1	2
Мистецтво	Музичне мистецтво	0,5	0,5	0,5	1,5
	Образотворче мистецтво	0,5	0,5	0,5	1,5
Технології	Трудове навчання	1	1	1	3
	Інформатика	1	1	1	3
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	3
	Фізична культура*	3	3	3	9
Усього		21+3	22+3	22+3	65+9
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1	1	3
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		22	23	23	68
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної та варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		25	26	26	77

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Додаток 3
до освітньої програми
школи I ступеня

Таблиця 12
до Типової освітньої програми

**Навчальний план спеціальних закладів загальної середньої освіти
з навчанням українською мовою
для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		2	3	4	Разом
Мови і література	Українська мова	6	6	6	18
	Іноземна мова	1	1	1	3
Математика	Математика	4	4	4	12
Природознавство	Природознавство	2	2	2	6
Суспільствознавство	Я у світі	-	1	1	2
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	2	2	2	6
	Основи здоров'я	1	1	1	3
Технології	Трудове навчання	1	1	1	3
	Сходінки до інформатики	1	1	1	3
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	1	3
	Образотворче мистецтво	1	1	1	3
Разом		20	21	21	62
Корекційно-розвиткові заняття	Корекція розвитку	5	5	5	15
	Лікувальна фізкультура	4	4	4	12
Додаткові години на предмети інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття		1	1	1	3
Гранично допустиме навчальне навантаження (без корекційно-розвиткових занять)		21	22	22	65

Директор департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти

Таблиця 18
до Типової освітньої програми

**Навчальний план для дітей зі складними порушеннями розвитку
(з порушеннями опорно-рухового апарату в поєднанні з інтелектуальними
порушеннями)**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		2	3	4	Разом
Мови і література	Українська мова	7	7	7	21
Математика	Математика	4	4	4	12
Природознавство	Природознавство	1	1	1	3
Суспільствознавство	Я у світі	-	1	1	2
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	2	2	2	6
	Основи здоров'я	1	1	1	3
Технології	Трудове навчання	2	2	2	6
Мистецтво	Образотворче мистецтво	1	1	1	3
	Музичне мистецтво	1	1	1	3
Разом		19	20	20	59
Корекційно-розвиткові заняття	Корекція розвитку	2	2	2	6
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	6
	Лікувальна фізкультура	4	4	4	12
*Додаткові години на предмети інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття		2	2	2	6
Гранично допустиме навчальне навантаження (без корекційно-розвиткових занять)		21	22	22	65

*додаткові години рекомендується скеровувати на вивчення предмету «Сходінки до інформатики»

Директор департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти